

АВТОРСКА СПРАВКА ЗА ПРИНОСНИТЕ МОМЕНТИ В ПУБЛИКАЦИИТЕ

на гл. ас. д-р Димитър ГАНОВ

КАК СИ ХРАНИМ КАПИТАЛИЗМА

В монографията „Как си храним капитализма” (2016) е осъществено оригинално изследване на образуването на принадлежната стойност в контекста на теорията за натрупване на капитала на Роза Люксембург. Принадената стойност е схваната като продукт, който се реализира едва след завършването на целия производствен процес (при отчитане сериозната уязвимост на рамките за цялост, използвани от Маркс) – обстоятелство, което в някои марксологични изследвания се отбелязва на теория, но по правило не се схваща практически; поради това и критиките на понятието за стойност при Маркс не получават подобаващ отговор. Монографията доказва основателността на Марксовото разбиране за образуване на стойност посредством възприемането на марксистките понятия като философски, а не ограничено-икономоцентрични. Благодарение на този подход принадлежната стойност се реципира като същност, пораждаща се от собственото си изчезване като феномен, а условността на Марксовото представяне на производствения процес в т. 1 на „Капиталът” – като базисна парадигма за разбирането на теориите на Маркс за принадлежната стойност изобщо и в частност на изложената в т. 3, а не като произведено от повърхностен икономоцентричен или предимно математически анализ и приписвано на Маркс елементарно „противоречие” на определени тези. С този подход критиката на Люксембург към схемата за разширено възпроизводство като немарксистка е използвана в настоящата монография с три нови цели:

1. Осъществяване на удачна критика към теоретиците на т.нар. transformation problem, с отчитане на относителната основателност в базисната критика към образуването на принадлежната стойност, отправена от Л. Борткевич. Критичният анализ на постановките на Баверк, Desai, Seton, Срафа, Steedman е оригинално постижение в марксологичните изследвания, което доказва, че тези теоретици неправилно схващат образуването за принадлежна стойност като просто икономически, а не философски процес, едиснтвено

благодарение на който може да бъде разкрита експлоатацията на наемния труд. Опитите с чисто математически аргументи да бъде оспорвано съществуването на или самата постановка за експлоатацията на труда при Маркс са представени тук като възможни само при ограничен икономическоцентричен подход, който се опитва да разбере или обори марксистката теория посредством *restitutio in integrum* – доказване на несъществуването на принадлежната стойност чрез предпоставяне на това несъществуване. Не само за българската марксологична литература, където анализът на *transformation problem* изцяло отсъства, но и за световната литература е уникален настоящият анализ на въпросната дискусия.

2. Осъществяване на теоретико-емпиричен анализ на механизмите, посредством които съвременният капитализъм реализира принадлежната стойност, посредством творчески подход към теорията на Роза Люксембург за развитието на капиталистическите производствени отношения като захранващи се от докапиталистическите. В монографията съществуването на синхронни времена и начини на производство, развито от Бродел, А. Г. Франк, Амин, Уолърстейн и др., но разкрито още от Люксембург, е проследено в качеството на (по всяка вероятност) целенасочен процес, посредством който капитализмът се предпазва от окончателна разруха, доказвайки със своето развитие, че на практика споделя тезата, че ще загине в момента, в който се превърне в историческа тоталност (Люксембург). По този начин именно неосъществяването на предвидената от Люксембург линейност и последователност в експанзията на капиталистическите отношения доказва правотата на самото предвиждане. Използването на характерни за предмодерните общества форми на производство и експлоатация, но в съчетание, възможно единствено при развития капитализъм, е изведено в монографията като основополагащ за реализиране на нелинейната експанзия механизъм: именно „постдокапиталистическите отношения” (оригинална дефиниция, въведена от автора в студията „ТТІР и принадлежната стойност”) правят постижими гигантските мащаби на принадлежната стойност и социални неравенства днес.
3. Благодарение на развиване на анализа, осъществен в други посветени на Р. Люксембург трудове на автора, в монографията е постигнато по-задълбочено и цялостно разбиране на феномена

„миграция” и ролята му в цялостното функциониране на капиталистическите отношения. Това е осъществено посредством критичен подход към „неореформизма” (авторско понятие, въведено в „Роза Люксембург срещу Антонио Негри”) на М. Хартт и А. Негри, който още веднъж, но на повишено концептуално ниво, доказва несъстоятелността на тяхната теория за еволюционна смяна на капитализма с нов социализъм чрез привидно променената функция на понятието за собственост в дигиталната епоха и привидно тоталната свобода на човешкото движение. В монографията се доказва, че в теорията на Хартт и Негри идеологемите на капитализма са представени като същностни характеристики на капиталистическите производствени отношения. Приносен момент тук е и начинът, по който е изложена употребата на националистически дискурси с цел подмяна на реалните социални проблеми.

Принос на автора са оригиналните изводи, които той прави от статията на F. Seton, за антимарксисткото според настоящата монография схващане за стойността, което доминира при държавния социализъм.

Сериозен принос, в много голяма степен реализиран още в студията „Експлоатация и принадена стойност днес” (където обаче все още отсъства цялостната и подробно разработена *люксембургистка* методологическа система), е постигнат в анализа на конкретни елементи в емпиричната социология като част от цялостен механизъм за прикриване на социални истини и в частност на начините, посредством които парадоксално се прикрива реализирането на принадена стойност в субсидиарната дейност на Световната Банка, МВФ и др. институции. Социалната картина е представена като подменена на базата на самата употреба на household surveys като доминиращи в определени региони. Но фундаменталният принос тук е в самото отношение към статистиката и нейните функции, като жертва на които е посочен самият Маркс. Разобличена посредством конкретни обстоятелствени примери е прикриващата „глобалната” експлоатация на труда демографска статистика. Доминиращият дискурс, представящ етапи в производствените отношения като превърнати форми, е последователно представен като подмяна на социалните реалности.

Приносните моменти, изложени в последния абзац, биха били невъзможни без фундаменталната употреба на теоретичните постановки на Р. Люксембург за натрупването на капитала.

Критиката към Тома Пикети в началото на книгата е приносен момент в анализите на *Le Capital au XXIe siècle*, който радикално изменя конвенционалния подход към книгата на Пикети и за пръв път обръща внимание върху точната рецепция и превод на понятията *capital* и *patrimoine* при Пикети, доказвайки, че *Le Capital au XXIe siècle* не критикува радикално капиталистическата система, а оказва навременна услуга на транснационалните корпорации.

„Експлоатация и принадена стойност днес”

В студията, публикувана в бр. 9/2013 г. на сп. *Ново време*, е предложен нов подход към теорията за експлоатацията на труда, а акцент върху политическите измерения на последната. Тук важна роля играят анализът на household surveys и функциите на статистиката, коментарите към М. Postone, анализът на данните за субсидиарната активност на Световната Банка, МВФ, някои латиноамерикански правителства, традиционно възприемани като „леви” и борещи се със социалните неравенства. Студията доказва, че подобна „борба” представлява форма на експлоатация на труда от страна на държавата и подкрепа за едрия финансов и индустриален капитал.

„Историчност на труда”

В статията от бр. 12/2013 г. на сп. *Ново време* е предложен оригинален подход към марксисткото понятие „труд” със съответната критика към възприемането му като аисторично от самия Маркс и други негови последователи. Доказано е, че понятието “всеобщ интелект” е продукт на неоснователна „екзегеза”, в която еднократната употреба на въпросното словосъчетание при Маркс е напълно извадена от контекста и радикално се разминава с действителното си предназначение.

„Роза Люксембург срещу Антонио Негри”

В двете части на публикацията 9бр. 3-4 от 2014 г. на сп. *Ново време* е конструиран задочен дебат между Р. Люксембург и „неореформистите” (съгласно авторовото определение) М. Харт и А. Негри, в който се доказва неоснователността на „неореформистката” теория за еволюционната

подмяна на капитализма с нов вид обществено устройство, при което собствеността вече е изгубила традиционните си измерения и трудът на „белите якички“ не може да бъде експлоатиран. Теорията на Р. Люксембург за натрупването на капитала е използвана като подходящ методологически инструмент за опровергаване на постановката, че „нематериалният“ труд е изместил физическия.

„Моралът на пазарната икономика и натрупването на капитала“

Студията от бр. 4/2014 г. на „Философски алтернативи“ предлага нетрадиционен критичен подход към пазарната икономика. Срещу идеите на Dwight R. Lee, че „пазарният морал“ в исторически план постига благотворно влияние върху нравствеността в социумите, в които този морал се е утвърдил, настоящата студия излага аргументи, основаващи се на теорията на Р. Люксембург за натрупването на капитала, които доказват, че приведените от Lee факти, фокусирани върху промени в броя на т.нар. „умишлени убийства“, трябва да бъдат интерпретирани коренно различно – не от гледна точка на развитие на абстрактния морал, а в политическия контекст на натрупване на капитала. Студията доказва, че „пазарният“ или „светски“ морал е идеологема, зад която се крие изключително мощно, перманентно обществено насилие.

„ТТІР и принадлежната стойност“

Студията от бр. 2/2015 г. на „Философски алтернативи“ предлага оригинална версия за предназначението на ТТІР в контекста на необходимостта от придобиване на по-голяма принадлежна стойност от съвременния транснационален капитализъм, стремящ се да разшири своята хранителна база от некапиталистически производствени отношения и обществени слоеве. Според хипотезата на студията ТТІР трябва максимално да върне назад развитието на Европа към докапиталистически форми на производство и социални отношения.

„Вътрешна субординация на конститутивното outside в българското общество“

Статията представя държавната политика за „интеграция“ на малцинствата като узаконен расизъм в рамките на цялостно конституиране на българския социум като сложна йерархична система, в която всеки обществен слой има своето „конститутивно outside“ (E. Laclau, C.N. Mouffe), обезпечаващо

неговата кохерентност. „Малцинствата” се оказват включени в социума именно доколкото са изключени от него като цялост.

„Маркс против държавния социализъм”

Тази статия има приносен характер по отношение разкриването на действителното отношение на Маркс към понятието „социализъм” и произхода на идеята за „преходен период” към комунистическо общество, която бързо гравитира към различни модификации на утвърждаване на въпросния период като трайно състояние на обществените отношения.

Публикациите **„Ляворадикалната теория и фаталният континуитет”**, **„Прикритата солидарност”** между българския неолиберализъм и неонацизъм през интерпретативна схема от неолибералния дискурс”, **„Кризата с бежанците – превърнатата форма на универсалното „извънредно положение”**”, **„Потенции на съвременния български нацизъм в удобния за него световен контекст”** и **„Двубоят между симулакрумите „Изток” и „Запад”: от Хирошима до Сирия”** представят различни аспекти на функциите на национализма в съвременната социално-политическа реалност. Приносният момент е в подхода към понятието „национализъм”. Национализмът е схващан не като политически обособена и разпознаваема идеология, а като фундаментална характеристика на властта и обществото. Цялостното устройство на последното, предназначението на обществените структури и политически модели е построено върху националистически идеологеми, отклоняващи съпротивителните потенции срещу социалните несправедливости в погрешна посока. Т.нар. краен национализъм е такъв само привидно, а в действителност е крайно необходим на всяка власт и затова съвременният нацизъм е практически интегриран в съвременните общества. „Битката” с бежанците се оказва битка между симулакруми. Особено значение е отделено на ролята на държавния социализъм в употребата на националистическа идеология в разрез с традиционната постановка на радикалната левица за универсалната класа на потиснатите в капиталистическото общество – тук приносът на **„Ляворадикалната теория и фаталният континуитет”** се състои в разкриването на историческата трагедия на лявото, което осъществява конюнктурен континуитет по отношение на предшестващото го обществено устройство.